

Geleneksel Terörizmden Siber Terörizme

Geleneksel Terörizmden Siber Terörizme[1]

Mehmet Emin ERENDOR

Tarihsel süreç içerisinde terör olgusu uluslararası toplum için her zaman barış ve güvenliğe yönelik büyük bir tehdit olarak görülmüştür. İlk terör saldırılarının milattan önce gerçekleştiği belirtilmiş olsa da tarihsel süreç içerisinde terör kavramı çok fazla değişime uğramış ve kavram bir anlamda insanları öldürmenin dışında psikolojik olarak da toplumlar üzerinde ağır hasarların kalmasına neden olmuştur. Modern terör olgusunun Fransız devrimi ile başladığı belirtilse de[2] Rapoport, modern terörün 1880'lerde Rusya'da başladığını ve daha sonrasında Batı Avrupa'da görüldüğünden bahsetmektedir.[3]

Her ne kadar modern terör olgusunun 18. Yüzyılın sonu ya da 19. Yüzyılın sonunda başladığı kabul edilse de günümüze kadar geçen süre zarfında terör olgusunun daha fazla şekil değiştirdiği ve uluslararası kamuoyu tarafından alınan tedbirlerin daha fazla modernleşmeye başladığı da diğer bir gerçektir.

Burada değinilmesi gereken en temel nokta tüm devletlerin terör faaliyetlerinin önlenmesine yönelik alınan tedbirlere karşı eşit uzaklıkta olmadığıdır. Bu durum Chinlund'ın meşhur sözünde kendini açıkça göstermektedir: "*Bir kişinin teröristi diğerinin özgürlük savaşçısıdır*".[4] 11 Eylül saldırılarına kadar geçen dönem bir anlamda bu söz etrafında değerlendirilebilir. Özellikle büyük devletlerin Soğuk Savaş döneminde ve sonrasında terör örgütlerini kendi çıkarları çerçevesinde kullanmaları uluslararası toplum tarafından kavramın net ve ortak bir tanıma sahip olamaması kadar, alınacak önlemlerinde belirlenmesini engellemiştir. Bu durum terör saldırısı ile yüzleşen devletlerin kendi tanımlarını kullanmalarına neden olmuş ve sistem içerisinde yüzlerce farklı terör tanımı ortaya çıkmıştır. Genel olarak değerlendirilirse terör kavramı genel itibariyle silahlı saldırı amacı güderek insanlar üzerinde ciddi hasarlar bırakan ya da onları katleden, devleti dizayn etmeye yönelik ve içerisinde ideolojik, dinsel, dilsel veya siyasi bir amaç barındıran bir unsur olarak değerlendirilebilir. Devletler tarafından yapılan tanımlar genel çerçevesi itibariyle bu nitelikler ekseninde belirlenmektedir. Her ne kadar yukarıda ortak tanım bulunmamasından bahsedilmiş olsa da Milletler Cemiyeti döneminden bu zamana kadar ortak tanım oluşturmak için çeşitli girişimler gerçekleştirilmiş, 1937 yılında Milletler Cemiyeti'nin Terörizmin Önlenmesi ve Cezalandırılmasına Yönelik Sözleşmede uluslararası seviyede ilk defa tanımlanmış olsa da, bu sözleşme hiçbir zaman yürürlüğe girmemiştir.[5] Daha sonrasında ise Birleşmiş Milletler Genel Kurulu çerçevesinde terör kavramını tanımlamaya yönelik girişimler olmuş, 2000 yılında Hindistan, Uluslararası Terörizme Karşı Kapsamlı Sözleşme Taslağını (Draft Comprehensive Convention Against International Terrorism) Birleşmiş Milletler Genel Kuruluna sunmuş ve terör kavramı yeniden tanımlanmıştır. BM Genel Kurulunda alınan karar günümüzde hala tartışılmaktadır ve hazırlanan bu taslağın devletler üzerinde herhangi bir bağlayıcı özelliği de bulunmamaktadır.

11 Eylül saldırıları ile beraber uluslararası toplumun özellikle de sınır aşan ya da uluslararası terörizm üzerine yoğunlaştığı açıkça görülmekte ve ABD öncülüğünde El-Kaide'ye yönelik operasyonlar gerçekleştirilmiş, Afganistan bu çerçevede büyük bir yıkımın eşiğine gelmiştir. 11 Eylül saldırıları sonrası Bush'un meşhur önleyici saldırı doktrini çerçevesinde operasyonlar gerçekleştirmiş fakat bu durum terör unsurunun önüne geçmesinden ziyade operasyon gerçekleştirilen topraklarda etnik, dinsel ya da dilsel ayrımların ortaya çıkmasına neden olmuş ve sorunlu devletlere komşu olan devletlerin de barış ve güvenlik ortamını tehdit edecek noktaya gelmesine neden olmuştur. Bush'un her ne kadar bu doktrinle beraber Afganistan ve Irak operasyonlarını yasallaştırma istediği ön planda dursa da gerçeklik ile hayalcilik arasındaki farkın benimsenememiş olması terör vurgusu yapılan devletlerin kaderlerini daha derinden etkilemiştir.

Bu çalışmanın temel amacı kısa ve öz bir nitelik çerçevesinde terör olgusunun tarihsel süreç içerisindeki değişimini göstermektir ve günümüzde terör saldırıları sadece vur-kaç, gerilla, suikast ve adam kaçırma gibi taktiklerin ötesine geçmiştir. Dijitalleşen dünyada teröristlerde teknolojinin getirmiş olduğu nimetlerden yararlanma yoluna gitmiş ve kendi saldırı şekillerini de daha az maliyetli olan dijital dünyayı kullanarak gerçekleştirmeye başlamışlardır. Bazı araştırmacılar teröristlerin teknolojik saldırılarını/siber terör saldırılarını 11 Eylül'den başlatmakta, hatta 11 Eylül terör saldırılarının ilk siber terör saldırısı olduğunu belirtmektedirler.[6] Geçen 19 yıllık süreç içerisinde teröristlerin siber unsurları daha fazla kullandığını belirtmek gerekmektedir.

Devletlerin daha fazla dijitalleşmesi, tüm bilgilerin elektronik ortamlara ya da bulutlara yüklenmesi, SCADA sistemlerinin kullanılması, ulaşım, ticaret, eğitim ve diğer önemli kritik altyapıların teknolojiye bağımlı hale getirilmiş olması, terör unsurlarının da saldırı yapabilecekleri alanların artmasına ve daha da önemlisi kendi kimliklerini gizleyerek daha az maliyetli saldırı yapabilme ihtimallerinin artmasına neden olmuştur.

Siber terörizmdeki bir diğer unsur ise canlı bomba taktiğini kullanan terör örgütlerinde saldırı yapacak kişiye yönelik uyguladıkları motivasyonun artık daha fazla öneminin kalmamasına ve kendi üyelerinin de azalmasına imkân kalmadan elektronik ortamdan hem daha fazla zarar verme kapasitesine erişmelerine hem de halk nezdinde daha fazla tedirginlik yaşamalarına neden olmaktadır.

Özellikle günümüzde dolandırıcıların dahi kullandığı en basit taktiklerden birisi olan telefonla bireyleri arayarak terör örgütleri ile bağlantılarının saptandığı ve bankada bulunan paralarına bir yere koymaları gerektiğini aksi takdirde terör örgütü üyeliğinden dolayı tutuklanabilme ihtimallerinden bahsetmeleri de teknolojik ortamın getirmiş olduğu yeniliklerin bireylere daha fazla olumsuzluk olarak dönmesine neden olmasıdır. Bu bahsedilen olgu her ne kadar siber terör unsuru olmasa da dijital dünyanın kullanılarak bireyler hakkında daha fazla bilgi öğrenilmesine ve bunun gerek terör grupları gerekse de farklı marjinal gruplar tarafından kullanılarak sadece devlet kurumsal yapısına yönelik değil bireylere yönelikte saldırıların arttığını göstermektedir.

Siber terör kavramı da her ne kadar son 20 yıl içerisinden literatüre girmiş olsa da terör kavramı gibi ortak bir tanıma sahip olmamakla birlikte bu kavramı ilk tanımlayan ülke İngiltere'dir. 2000 yılında kabul edilen Terrorism Act 2000'de İngiltere, kavramı elektronik sistemi engellemek ya da bozacak şekilde saldırı düzenlemek olarak tanımlamıştır.[7] Günümüze kadar siber terörizmi tanımlamaya ve sınıflandırmaya yönelik birçok çalışma gerçekleştirilmiş ve hemen hemen tüm tanımlamalar ve sınıflandırmalar kavramın farklı noktalarına vurgu yapmıştır.

Siber terörü, geleneksel terörden ayıran en temel nokta saldırıların dijital ortam aracılığıyla gerçeklemesidir ve bu zamana kadar yapılan saldırılarda her ne kadar insanlar öldürülmemiş olsa da teknolojinin ulaşmış olduğu seviye düşünüldüğünde bunun ilerleyen yıllarda olmayacağını söylemek yanlış olmaktadır. Çünkü devletlerin sahip oldukları nükleer tesislerinde dijital dünya aracılığıyla

yönetildiği düşünüldüğünde buraya gerçekleştirilecek olan herhangi bir siber terör saldırısının getireceği sonuçlar ulusal olmaktan çok uluslararası niteliğe sahip olacaktır.

Devletlerin bu alana yönelik yeni çalışmalar yapması da siber terör olgusunun ne kadar önemli olduğunu açıkça göstermektedir. Büyük devletler olarak nitelendirilen ABD, İngiltere ve Rusya gibi devletlerin siber ordular oluşturmaları da siber saldırıların her geçen gün arttığını göstermekte ve devletlerin kendilerini korumaya yönelik aktif bir şekilde tedbir aldıklarını da göstermektedir.

Kısaca toparlamak gerekirse, tarihsel süreç içerisinde terör olgusu sürekli olarak değişime uğramış ve teknolojinin de gelişmesi ile beraber ortaya çıkan yeni unsurları da saldırı amacıyla kullanma yoluna gitmiştir. Günümüze kadar Estonya, Gürcistan, Stuxnet vb. gibi birçok siber saldırı gerçekleşmiş ve bunların birçoğunda her ne kadar devlet desteği olsa da bu açıkça ilan edilmemiş ve failleri bulunamamıştır. Siber uzayın getirmiş olduğu bu durum özellikle de etkisi azalan terör örgütleri için uluslararası toplumda kendilerini gösterme, yeniden faaliyette bulunma ya da başka birisinin yaptığı saldırıyı kendisi yapmış gibi göstererek korku ortamını yeniden yaratmak için büyük fırsatlar tanımaktadır. Bunun önüne geçebilmek için uluslararası toplumun birlikte hareket etmesi ve gerekli tedbirleri alması büyük önem arz etmektedir.

---

[1] **Atıf için:** Erendor,M.E. (2020). *Geleneksel Terörizmden Siber Terörizme*. xx. XX.2020 tarihinde https://www.teram.org/Icerik/geleneksel-terorizmden-siber-terorizme-56 adresinden erişildi.

[2] Fine, J. (2015), *Political Violence in Judaism, Christianity and Islam: From Holy War to Modern Terror*, London: Rowman & Littlefield, s. 19.

[3] Rapoport, D. C. (2004), "The Four Waves of Modern Terrorism" içinde Cronin, A. K. ve Lodes, J. M. (Eds.), *Attacking Terrorism: Elements of a Grand Strategy*, Washington DC: Georgetown University Press, s. 47.

[4] Chinlund, C. (2003), "Who should wear the `terrorist' label?", Boston Globe, Erişim Linki: http://archive.boston.com/news/globe/editorial_opinion/editorials/articles/2003/09/08/who_should_wear_the_terrorist_label/ (Erişim Tarihi: 19/06/2020)

[5] Human Rights Council (2010), *Counter-Terrorism and the Protection of Human Rights*, Available at: http://www.humanrightsadvocates.org/wp-content/uploads/2010/05/HRC13_Counter-terrorism_and_Human-Rights.pdf (Erişim Tarihi: 19/06/2020), s. 1; Gasser, H.P. (2002), "Acts of Terror "Terrorism" and International Humanitarian Law", *International Review of the Red Cross*, Vol. 84 (847), Available at: https://www.unodc.org/tldb/bibliography/Biblio_Int_humanitarian_law_Gasser_09_2002.pdf (Erişim Tarihi: 18/06/2020), s. 550.

[6] Muti, A., Tajer, K. and Macfaul, L. (eds.) (2014), "Cyberspace: An Assessment of Current Threats, Real Consequences and Potential Solutions", *Remote Control Project*, Erişim Linki: http://remotecontrolproject.org/wp-content/uploads/2014/10/Vertic-Report.pdf (Erişim Tarihi: 18/06/2020), pp.7-9.

[7] "The Terrorism Act 2000", Erişim Linki: http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2000/11/contents (Erişim Tarihi: 18/06/2020)

Mehmet Emin ERENDOR